

**Inför lokal överenskommelse mellan kommunen och
Arbetsförmedlingen rörande insatser för att motverka
ungdomsarbetslöshet**

Bilaga 1 B

**Kartläggning av målgruppens
storlek, sammansättning och behov
i Grums kommun**

1 Uppdrag och syfte

Arbetet med en gemensam överenskommelse mellan Grums-, Hammarö- och Karlstads kommun samt Arbetsförmedlingen ska inledas med en lokal kartläggning av målgruppens storlek, sammansättning och behov.

Syftet med kartläggningen är att få en så heltäckande, gemensam bild av hela målgruppen som möjligt (Dua, 2015).

1.1 Kartläggning av målgruppens storlek och sammansättning

Kartläggningen kan ske genom att information som redan finns hos kommunen och Arbetsförmedlingen samlas. Följande ska redovisas i kartläggningen:

1. Antalet unga som inte fullföljer gymnasiet i kommunen.
2. Antalet unga som kommunen har inom sitt aktivitetsansvar.
3. Antalet unga som uppbär försörjningsstöd på grund av arbetslöshet.
4. Antalet unga som finns registrerade hos Arbetsförmedlingen, inklusive antal unga deltidsarbetslösa och antal som inte står direkt till arbetsmarknadens förfogande.
5. En uppskattning av hur många unga som varken arbetar eller studerar och som vare sig kommun eller Arbetsförmedling har kontakt med i åldern 20-24 år.

Den samlade målgruppens storlek för åldern 16-24 år samt antalet i åldern 16-19 år ska redovisas.

Vidare ska kartläggningen belysa skillnader inom målgruppen, vad avser exempelvis kön, ålder, ev. funktionsnedsättning, födelseland (inrikes/utrikes född) och utbildningsnivå. Dessa faktorer kan ha relevans för de ungas arbetsmarknadsetablering.

1.2 Kartläggning av målgruppens behov

Kartläggningen ska även omfatta vilka behov som finns hos de unga samt en beskrivning av på vilket sätt som dialog förts med dem, och hur ungas kunskaper och erfarenheter kommer att tas tillvara i det fortsatta arbetet. I detta ingår också en beskrivning av hur jämställdhetsperspektiv används i arbetet.

Nedan följer en redovisning av hur det ser ut i Grums kommun.

2 Resultat (beskrivning av nuläge)

Totalt finns det **930** personer folkbokförda i åldersgruppen 16-24 år¹ i Grums kommun.

369 personer är mellan 16-19 år.

561 personer är mellan 20-24 år (SCB, 2014).

2.1 Sammanfattning av målgruppens storlek och sammansättning

1. Antalet unga som inte fullföljer gymnasiet i kommunen är **54** personer².
2. Antalet unga som kommunen har inom sitt aktivitetsansvar är **35** personer³ exklusive elever på det individuella programmet.
3. Antalet unga som uppbär försörjningsstöd på grund av arbetslöshet är **36** personer⁴.
4. Antalet unga som finns registrerade hos Arbetsförmedlingen, inklusive antal unga deltidsarbetslösa och antal som inte står direkt till arbetsmarknadens förfogande är **121** personer.⁵
5. Det uppskattade antalet unga som varken arbetar eller studerar och som vare sig kommun eller Arbetsförmedling har kontakt med i åldern 20-24 år är **21** personer.⁶

Ett antal personer kan vara aktuella inom flera verksamheter samtidigt och således ingå i statistiken från flera parter. Exempelvis ingår många av de som ej fullföljt gymnasiet i det kommunala aktivitetsansvaret, och flera av de som uppbär försörjningsstöd kan vara registrerade hos Arbetsförmedlingen. För att få en uppskattning av målgruppen har vi räknat de personer som finns under punkt 2, 4 och 5 i sammanfattningen ovan.

Den samlade målgruppens storlek är uppskattningsvis:

- **177** personer (16-24 år) varav:
  - **59** personer (16-19 år)
  - **118** personer (20-24 år)

¹ Urvalet avser personer som vid tidpunkten december 2014 var i åldrarna 15-23 år.

² Antal personer som började läsåret 2011/2012 och som avslutade läsåret 2014/2015.

³ Antal personer som var i Kommunens aktivitetsansvar den 16/9 2015.

⁴ Antal personer som uppbär försörjningsstöd i kommunen i september 2015. 36 personer med försörjningsstöd, dock ovisst om alla är det på grund av arbetslöshet.

⁵ Uppgifter från augusti 2015.

⁶ Uppgifter från senaste kartläggningen från Tema unga 2012.

Nedan följer en mer detaljerad redovisning av hur många i målgruppen unga som inte fullföljer gymnasiet, unga som varken arbetar eller studerar samt undersysselsatta unga.

2.2 Målgruppens storlek och sammansättning

2.2.1 Unga som inte fullföljer gymnasiet

Behörighet samt genomströmning gymnasiet

Indikator	
1. Antal ej behöriga till gymnasiet (betyg åk 9) ⁷	25 personer 10 kvinnor 15 män
2. Andel gymnasieelever som fullföljer sin utbildning inom 3 år (genomströmning gymnasieskolan) ⁸	50 % totalt

1. Enligt skolverket (2015) var det läsåret 2014/2015 10 kvinnor och 15 män som ej var behöriga till gymnasiet⁹ efter att ha gått ur grundskolan. Totalt var det 25 personer av 86 personer som ej var behöriga till gymnasiet, vilket motsvarar ungefär 29 %. De totalt 86 eleverna i årskurs nio var fördelade på 46 kvinnor och 40 män.

71 % av eleverna var behöriga till yrkesgymnasium, lika stor andel var behöriga till estetiska programmet. 69 % hade behörighet till (ekonomi, humanistiska och samhällsvetenskapsprogrammet). 63 % hade behörighet att söka naturvetenskapligt program.

I jämförelse med rikssnittet som ligger på drygt 14 % så ligger ungdomarna i Grums kommun väldigt högt när man tittar på behörighet till gymnasiet bland elever i årskurs 9. Även i jämförelse med Karlstad och Hammarö som ligger på 8,8 % så ligger Grums kommun på ett högt antal. Problemen är välkända inom kommunen sedan tidigare och en rad åtgärder (exempelvis fler lärare, mindre grupper samt möjlighet till kvälls – och sommarläsning) har tillsatts för att fler ungdomar ska bli behöriga. Trenden ser dock ut att brytas i kommande årskullar. (Nya Wermlands-Tidningen, 2015).

11 stycken eller 15 % av eleverna i årskurs 9 har utländsk bakgrund och födda utomlands. Då antalet elever är så få kan man inte uttala sig om hur många som inte är behöriga bland dem som har utländsk bakgrund oavsett om de är födda i Sverige eller utomlands (Skolverket 2015)

⁷ Statistik avseende betyg årskurs 9, grundskolan:
<http://siris.skolverket.se/siris/f?p=SIRIS:147:0::NO::>

⁸ Statistik avseende genomströmningen i gymnasieskolan, andel av nybörjarelever i hemkommunen år 2014. Inklusive Elever på det Individuella programmet.
<http://www.jmftal.artisan.se/databas.aspx?presel#tab-1>

⁹ Med behörig till gymnasiet avses behörighet att söka till yrkesprogram, vilket kräver godkänt betyg i ämnena svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik samt i 5 ytterligare ämnen, totalt 8 ämnen.

2. Enligt uppgifter från Skolverket (2015) var det år 2014 50 % eller 64 personer av 128 elever som började studera läsåret 2011/12 och som fullföljde sin gymnasiala utbildning inom tre år. Om man exkluderar elever som läser på det Individuella programmet blir procentsiffran istället 58 %. Det kan jämföras med 63 % som är andelen för hela riket.

2.2.2 Unga som varken arbetar eller studerar

Ekonomiskt bistånd

Indikator	
3. Antal unga under 25 år med försörjningsstöd ¹⁰	36 personer
4. Antal unga under 25 år med ekonomiskt bistånd och försörjningshinder på grund av:	
Arbetslöshet	X antal
Ohälsa	X antal
Sociala skäl	X antal

Unga i kommunens aktivitetsansvar (KAA)

Indikator	
5. Antal individer i kommunens aktivitetsansvar (KAA) som ej studerar eller arbetar.	35 personer
6. Antal individer fördelade på åtgärd/insats inom Kommunens aktivitetsansvar.	11 personer

5. Totalt har Grums kommun 35 personer i sitt kommunala aktivitetsansvar (KAA). Där ingår det 11 personer som ej påbörjat gymnasiet eller hoppat av. Där ingår även 24 personer som läst färdigt gymnasiet men som gått ut med studiebevis. 6 personer gick ur 2014 och 19 personer 2015. 5-6 elever är okänt om de har gått ur gymnasiet med examen eller studiebevis då uppgiften från skolan saknas. Enligt kommunens aktivitetsansvarig är det ett problem att skolan inte alltid rapporterar till kommunen när en elev hoppar av gymnasiet.

Det är viktigt att känna till att insatser inom kommunens aktivitetsansvar är frivilliga och att ungdomarna kan tacka nej till insatser. I Grums kommun menar kommunens aktivitetsansvarig att deltagarnivån är låg och att ungefär 2 av 10 dyker upp på möten. Ett annat dilemma är att kommunen inte har ansvar för de ungdomar som fyllt 20 år och att de därmed försvinner ur systemet oavsett om de löst sin situation eller ej.

¹⁰ Har erhållit försörjningsstöd under september 2015.

6. Individer fördelade på åtgärder/insatser inom kommunens aktivitetsansvar september 2015

Åtgärd	Antal
Kommunens aktivitetsansvar (KAA) totalt	84
Elever på Introduktionsprogrammet (IM)	49
Annan åtgärd	35

2.2.3 Arbetsförmedlingen

Indikator	
7. Antal unga som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen i åldersgruppen 16-24,	104 personer 48 kvinnor 56 män
8. Antal unga i åldersgruppen 16-24 år som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen och som har insatser	64 personer 30 kvinnor 34 män

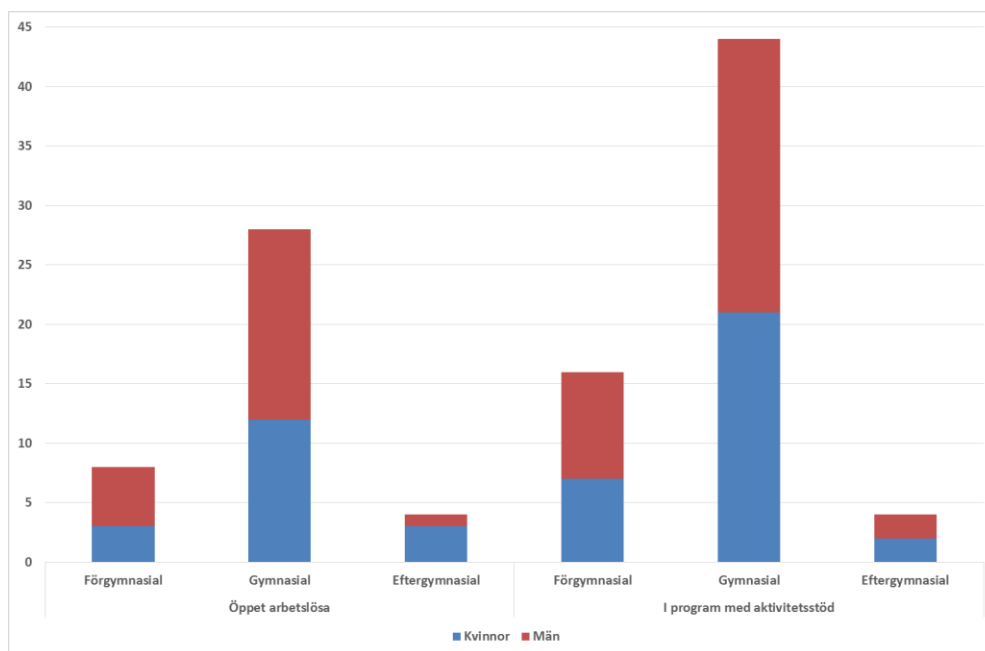
7. Enligt statistik från Arbetsförmedlingen (2015) var det i augusti totalt 104 ungdomar i åldern (16-24) som var inskrivna hos Arbetsförmedlingen. 48 av dessa var kvinnor och 56 var män.

Antalet unga som var inskrivna hos Arbetsförmedlingen i åldersgruppen (16-19) är 19 ungdomar, 7 flickor och 12 män. I åldersgruppen (20-24) var 85 ungdomar inskrivna varav 41 var kvinnor och 44 var män.

Statistiken från Arbetsförmedlingen visar att något fler män än kvinnor är inskrivna på arbetsförmedlingen, och av de som är inskrivna har bara drygt hälften insatser.

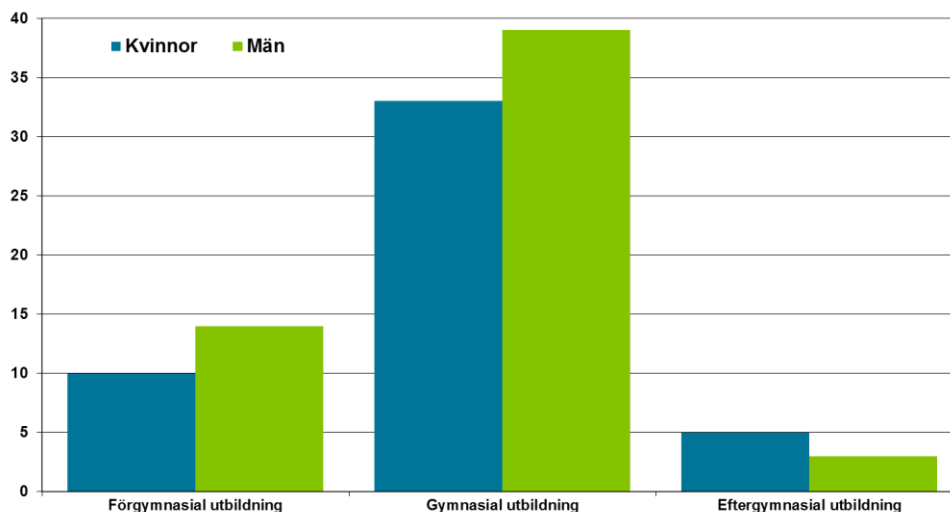
21 personer av alla inskrivna arbetslösa ungdomar har någon form av funktionsnedsättning.

Det är något fler män än kvinnor som endast har förgymnasial utbildning. 20 % av de inskrivna har enbart förgymnasial utbildning. Av inskrivna arbetslösa är det 24 % av 61 män (16-24 år) som endast har förgymnasial utbildning och 18 % av 60 kvinnor (16-24 år) som endast har förgymnasial utbildning. 31 % av de inskrivna funktionsnedsatta (16-24 år) har endast förgymnasial utbildning.

8. I augusti (2015) var 64 personer, inskrivna på Arbetsförmedlingen i ett program med aktivitetsstöd (16-24 år), av de totalt 104 personer som var inskrivna som öppet arbetslösa, 30 kvinnor och 34 män.

Antalet unga i åldersgruppen 16-19 som var inskrivna hos Arbetsförmedlingen (augusti - 2015) och som hade insatser var färre än fem personer.

Antalet unga (16-24 år) som inte står direkt till arbetsmarknadens förfogande var 6 personer, 2 kvinnor och 4 män. Antalet unga (16-19 år) går ej att redovisa på grund av för få antal.

2.2.4 Unga som varken arbetar eller studerar i kommunen

Indikator

9. Antal unga som varken arbetar eller studerar eller har känd aktivitet i åldersgruppen 20-24 år 2012	21 personer
	8 kvinnor
	13 män

9. Unga som varken arbetar eller studerar eller har känd aktivitet i åldersgruppen 20-24 år var enligt temaunga (2012) totalt 21 personer. Av de 21 personerna var det 8 kvinnor och 13 män.

2.2.5 Undersysselsatta unga

Indikator

10. Antal timanställda unga i kommunen (med kommunen som arbetsgivare).	161 personer
11. Antal inskrivna unga med arbete, tim- eller deltid, i Arbetsförmedlingens register (sökande som har arbete utan stöd).	11 personer

10. Antalet timanställda i Grums kommun i åldern 16-24 år är enligt uppgifter från lönehandläggare (oktober -2015) totalt 161 personer. Ingen person är 16 år.

11. Enligt Arbetsförmedlingen (augusti - 2015). var antalet inskrivna ungdomar (16-24 år) med arbete tim. - eller deltidsarbete¹¹ 11 personer, där merparten av de inskrivna är kvinnor.

Antalet inskrivna ungdomar (16-19 år) med arbete tim. - eller deltidsarbete var färre än fem men alla kvinnor.

¹¹ I redovisningen av antalet som är anmälda deltidsarbetslösa antar vi att de unga som är inskrivna som deltidsarbetslösa har ett arbete på deltid. Även de som har en tillfällig timanställning räknas med i deltid.

2.3 Målgruppens behov

För att undersöka målgruppens behov har intervjuer gjorts med olika personer i kommunen som jobbar med ungdomar (utbildningssamordnare, samordnare, projektledare) och med arbetsförmedlare för att få en bild av ungas behov i åldersgruppen 16-24 år. Slutrapporten "Mobilisering för ungas etablering" har också använts för att få en ökad förståelse för ungas behov. Det finns en komplexitet i att kartlägga målgruppens behov då alla ungdomar är unika individer som behöver individuella insatser.

För att få en mer ingående insikt i vad ungas behov är har ett intervjuarbete med deltagare i Värmlands Framtid påbörjats. Frågor som ställs är:

Vilka myndigheter har du kontakt med? (Ex. AF, kommun, Försäkringskassan, psykiatri, IFO/IFA)

1. Hur tycker du det var att komma till _____?

– vad har varit bra?

– vad har varit mindre bra?

2. Hur upplever du din situation? vardag?

3. Hur har du upplevt din skolgång?

– vad har varit bra?

– vad har varit mindre bra?

4. Vilken hjälp har du saknat?

5. Hur skulle du önska att AF fungerade? hjälpte dig?

6. Är det något du själv vill tillägga?

Behov 15-19 år

En stor grupp av 15-19 åringarna saknar behörighet till gymnasiet och även en grupp som inte har fullständig gymnasieexamen. Att ha en gymnasieutbildning är idag nästan ett krav för att få tillträde till arbetsmarknaden. En orsak till ofullständig gymnasieexamen är att många unga saknar motivation och är skoltrötta. Andra orsaker kan vara psykisk ohälsa, mobbing, dåligt självförtroende och självkänsla, avsaknad av stöd och anpassning, stökiga och otrygga hemförhållanden, val av fel utbildning, brist på studie-yrkesvägledning, språkhinder eller ojämförbar utbildning.

Denna grupp behöver ofta ett individuellt stöd för att återgå till studier eller annan aktivitet. Ohälsa är en faktor som är stor i åldersgruppen och är ofta psykosocial och neuropsykiatrisk men även problematik kring missbruk uppmärksammas. Större insatser och samverkan mellan landsting och psykiatri behövs framförallt i ett preventivt arbete. Ungdomarna behöver tas på allvar och ges självstärkande insatser.

Mer information om olika studiemöjligheter behövs för att färre ska undvika att välja fel gymnasieprogram. Fler insatser mot ökad studiemotivation behövs samt att synen på utbildning förändras. Grums har traditionellt sett haft en låg utbildningsnivå. Exempelvis Gruvön, som är en av Grums största arbetsplatser, räckte det förr med knappt gymnasiekompetens för att bli anställd. Idag har kraven skärpts och efterfrågan på gymnasial och eftergymnasial utbildning har ökat.

Det är idag svårt att fånga upp de elever som är i riskzon att hoppa av skolan. De elever som studerar på det individuella programmet (IM) tillhör generellt sett en riskgrupp där man sett att mycket stöd behövs även efter dem gått ur skolan. Mer arbete kring hur man ska arbeta förebyggande kring denna grupp behövs.

En annan viktig och omfattande del är arbetet kring ensamkommande flyktingbarn. Stora strömmar unga kommer till Sverige varje vecka och är en grupp som kräver resurser och stora insatser från både kommun och Landstinget. Fler utbildningsplatser för svenska för invandrare (SFI) behövs. (Mobilisering för ungas etablering)

Behov 20-24 år

Målgruppen 20-24 år är till antalet större än 16-19 år. Det beror på att de flesta ungdomar då gått ur gymnasieskolan. Ett problem i denna målgrupp är de så kallade hemmasittarna, ungdomar med okänd sysselsättning som varken arbetar eller studerar. Många tros ha behov av hjälp och stöd men problemet är att hitta dessa ungdomar och etablera en kontakt.

Tidiga, individuella insatser behövs. Arbeta mot att få ungdomarna självstärkande och självförsörjda är en viktig del i målgruppen. Även studiemotiverande insatser behövs.

Många av ungdomarna upplevs ha behov av personligt stöd eller en lots som hjälper till att guida bland olika aktörer och insatser. Ibland är steget väldigt stort att ta sig till en myndighet/aktör och då kan en personlig lots vara avgörande för om ungdomen kommer i väg eller ej. "En väg in" är något som ständigt återkommer i kartläggningen och som skulle underlätta för ungdomen i kontakten med olika myndigheter. En mötesplats för unga där allt låg under samma tak med flexibla öppettider där de unga kan få rätt stöd. För att avdramatisera bör det även finnas andra aktiviteter i huset som kan fungera som en samlingsplats även för allmänheten. Exempelvis restaurang eller café del, där man kan ta en fika för att träffas förutsättningslöst. (Projektledare Värmlands framtid)

Ett behov som har identifierats är snabbare och fler utredningar när det gäller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och insatser kring psykisk ohälsa. Idag kan man få vänta uppemot 2,5 år på att få en diagnosutredning. För barn med neuropsykiatriska störningar som ADHD eller autism kan en diagnos underlätta för att få rätt form av stöd och behandling i ett tidigt skede (Nya Wermlands-Tidningen, 2015).

Fler platser på yrkesutbildningar behövs. Problemet idag med Yrkes Vux och Lärlings Vux är att det är många fler sökande än det finns platser och ekonomi till. Framför allt är det många som redan har en gymnasie-examen som vill byta inriktning och läsa en annan gymnasieutbildning via Yrkes Vux. Då de redan har en gymnasieutbildning är den här gruppen ofta lågt prioriterade. Även antalet Svenska för invandrare (SFI) platser kommer att öka i takt med ökade flyktingströmmar. (Utbildningssamordnare)

För att öka flexibiliteten och anställningsbarheten är körkort önskvärt till många arbeten. Att ha körkort förenklar också rörligheten och innebär en frihetskänsla för ungdomen. Körkortsutbildningar är ofta kostsamma och något som ungdomar prioriterar bort. Statistik pekar på ett samband mellan utbildningsnivå och körkortsinnehav. Att ta körkort har idag blivit en klassfråga (gp.se/motor)

Efterfrågan på praktikplatser och arbetsprövningsställen är stor. Många som hoppar av skolan vill arbeta men utan utbildning är det svårt att få arbete. För att höja motivationen och pröva på något annat är praktikplatser en bra aktivitet för ungdomar. Ungdomar behöver en sysselsättning i någon form för att undvika att bli ”hemmasittare”.

3 Referenser

Arbetsförmedlingen (2015) statistik

Dua (2015) *Att utarbeta en lokal överenskommelse.*

https://www.dua.se/sites/default/files/manual_overenskommelse_20150825.pdf (2015-08-28).

Skolverket (2012) *Grundskolan- Slutbetyg årskurs 9.*

<http://siris.skolverket.se/siris/f?p=SIRIS:147:0::NO> (2015-09-02)

Skolverket (2014) *Gymnasieskolan- Genomströmning.*

<http://www.jmftal.artisan.se/databas.aspx?presel#tab-1> (2015-10-07)

Statistiska centralbyrån (2014) *Folkmängd efter region, ålder, kön och år.*

http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101A/BefolkningNy/?rxid=40ec6ce2-a961-442a-a182-e18a2c3e3074 (2015-09-10)

Tema unga (2012)

<http://www.temaunga.se/uvassiffror>

Utbildningssamordnare (2015-09-30)

Personal – och lönekonsult (2015-10-26)

Samordnare Arbetsmarknadsenheten (2015-10-09)

Projektledare Värmlands Framtid (2015-09- 17)

Nya Wermlands- Tidningen (2015)

(<http://nwt.se/varmland/2015/09/30/har-ar-flest-obehoriga-till>)

Nya Wermlands-Tidningen (2015)

(<https://nwt.se/karlstad/2015/10/29/dyraste-barnutredaren-far-flest>)

Göteborgsposten (2015)

<http://www.gp.se/motor/1.2496676-vti-korkortet-har-blivit-en-klassfraga>

Elevhälsoteam

<http://www.grums.se/barnutbildning/grundskola/elevhalsoteam.505.html>

Arbetsmarknadsåtgärder

<http://www.grums.se/stodomsorg/arbetsmarknadsatgarder.1774.html>

Kommunens aktivitetsansvar

<http://www.grums.se/barnutbildning/aktivitetsansvarforunga.1573.html>

Vuxenutbildning

<http://www.grums.se/barnutbildning/vuxenutbildning.280.html>